

Rapport Nr. 0685

Archeologienota

Dworp, Lotsesteenweg 103
Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies	2
2.1	Aanleiding vooronderzoek.....	2
2.1	Resultaten vooronderzoek	2
2.2	Afweging noodzaak verder onderzoek	4
3	Programma van maatregelen	6

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021-292
Projectcode Onroerend Erfgoed		2021E257
locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Beersel
	Deelgemeente	Dworp
	Straat	Lotsensteinweg
Kadastrale gegevens	Gemeente	Beersel
	Afdeling	3 (Dworp)
	Sectie	B, C
	Percelen	296H, 296F, 450A, 450D
Coördinaten	Noordwest	X: 144 703 Y: 159 028
	Noordoost	X: 144 742 Y: 159 017
	Zuidoost	X: 144 738 Y: 158 884
	Zuidwest	X: 144 507 Y: 158 940
Oppervlakte plangebied		20.366 m ²
Oppervlakte bodemingreep		4.000 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen langs de Lotsesteenweg 103 te Dworp, deelgemeente van Beersel. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.1 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologische erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Dworp, deelgemeente van Beersel.¹ De naam Dworp, in het Frans 'Tourneppe' kent geen duidelijke verklaring. De volksetymologie leidt Tourneppe af van 'tour' of toren. B. Roobaert verwijst naar het Germaanse Turnapā wat 'In een bocht van een beek' zou betekenen. Anderen wijzen op het Germaanse thorn wat 'doorn' betekent. Dat verbasterde tot de naam van de beek: de Tourneppe. Dworp zou dan doornstruiken bij het water betekenen. Op historisch kaartmateriaal is het terrein steeds bebost en is er een weg aanwezig in het noorden van het plangebied. Deze is op heden nog steeds zichtbaar in het landschap, maar eerder als een wandelpad. Hierdoor is de verwachting op archeologische sites uit de nieuwe tijd en nieuwste tijd laag.

Het plangebied zelf bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 90 en 110 m + TAW. Hierbij loopt het plangebied op van het zuiden naar het noorden toe. Er zijn geen abnormale hoogtes of laagtes te bemerken en de grenzen sluiten bijna naadloos aan op de omgeving, met uitzondering van de zuidoostelijke grens waar de Lotsesteenweg loopt. Eventueel kan er ter hoogte van het hoofdgebouw wel enige wel enige onnatuurlijke verlopen zien, maar dit is in functie van de bebouwing en verharding. In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich nabij de vallei van de Molenbeek, die haaks op de Zennevallei staat. Ze situeert zich in het zuiden van de gemeente Beersel waar ze een duidelijke depressie aftekent in het heuvelachtige landschap. De valleistructuur is gesloten tot halfopen en vooral ter hoogte van Dworp dicht bebouwd. Bosfragmenten van alluviaal bos en talrijke kleine landschapselementen begeleiden de waterlopen en versterken de geborgenheid van het gesloten tot halfopen heuvellandschap. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het grootste deel van het plangebied gekarteerd als droge (lemig) zandbodem met onbepaald profiel. Gelet op de landschappelijke ligging, in een omgeving met enkele beekvalleien, is er een hoge verwachting voor steentijdartefactensites aanwezig.

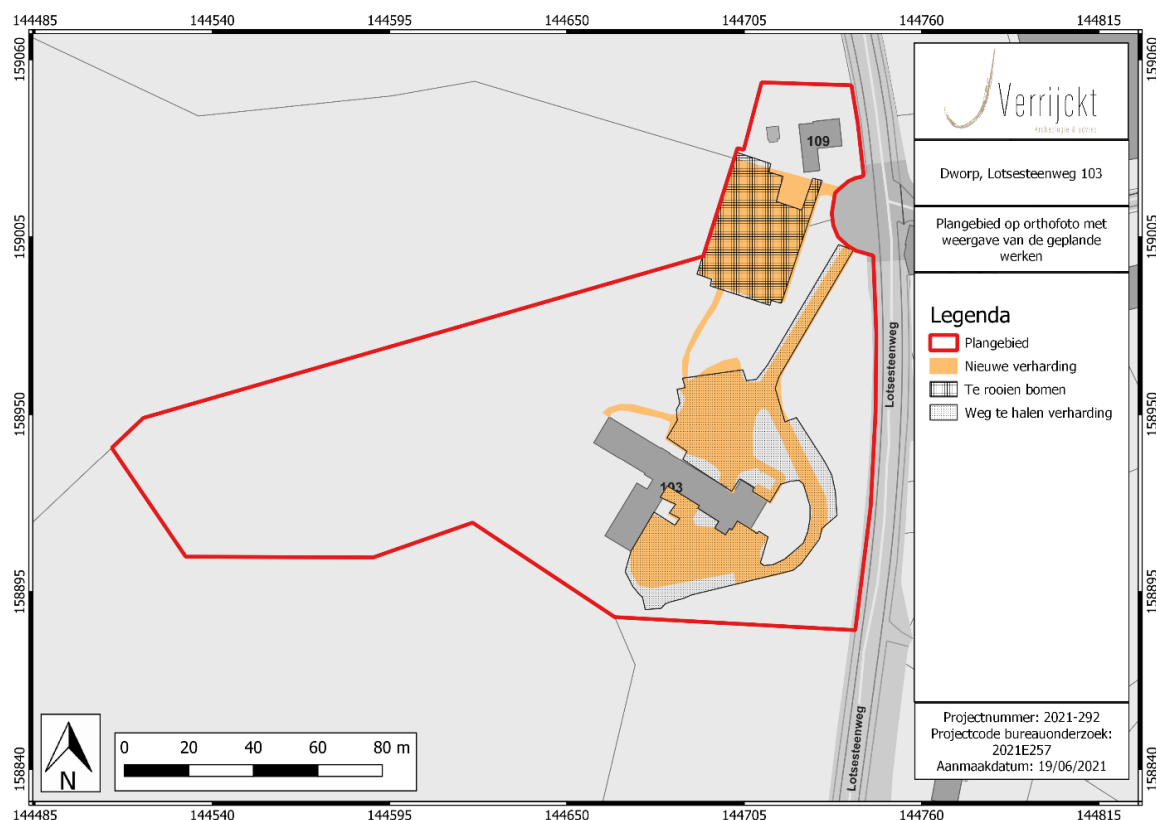
Het plangebied zelf kent geen archeologische en historische gegevens. De ruime omgeving van het plangebied kent eveneens weinig archeologische vondstlocaties. Het ontbreken van goed onderzochte archeologische sites wil echter niet zeggen dat er geen archeologische sites aanwezig zijn. De weinige archeologische vondstlocaties, die allemaal bebouwingsvormen betreffen, tonen aan dat de omgeving van het plangebied sinds de late middeleeuwen zeer interessant was voor menselijke activiteiten en bewoning. De landschappelijke situering laat alvast ook zien dat het

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Dworp [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14065> (Geraadpleegd op 18-06-2021)

mogelijk interessant was in eerdere periodes. Op basis van de gekende archeologische en historische waarden, is er een zekere, doch ongekende verwachting voor sites vanaf de steentijd.

De nieuwe parkeerzone komt op een beboste zone. Hiervoor moeten eerst een heel aantal bomen gerooid worden. Het voor- en achterplein zijn reeds verhard met niet-waterdoorlatende verharding. Deze heeft een dikte van ca. 50 à 60 cm (inclusief uitkoffering). De parking wordt 5 centimeter hoger aangelegd dan het huidige maaiveldniveau. De rijwegen zullen bestaan uit halfverharding, de parkeerplaatsen uit gras met een verstevigde structuur. Tussen en langs de parkeerstroken wordt gras of bosvegetatie voorzien. Ter hoogte van het voorplein komt de nieuwe halfverharding op hetzelfde niveau te liggen. De plantvakken tussen de verharding zal iets hoger komen te liggen en zal begroeid worden met bosvegetatie. Op het achterplein wordt de halfverharding op hetzelfde niveau gelegd als op heden. Ter hoogte van de nieuwe picknickzone in grindgazon wordt er opgehoogd. Het begin van deze zone begint op hetzelfde niveau van het huidige maaiveld, maar zal niet afhellen, maar gelijk getrokken worden op een hoogte van 105 m + TAW over een lengte van 12 meter, waarachter een talud (29°) wordt opgetrokken om terug te gaan naar bestaand maaiveldniveau. Tussen de wandelpaden worden plantvakken aangelegd met bosvegetatie.

De nieuwe halfverharding op het voor- en achterplein zal niet dieper gaan dan de gekende verstoring van huidige verharding. De ophoging komt eveneens te liggen op reeds verstoord gebied. Voor de aanleg van de parkeerzone worden eerst de bomen en struiken gerooid. Nieuwe grond wordt hierbij amper aangesneden. Het rooien van deze bomen en struiken zal minstens in de eerste 50 cm verstoring veroorzaken door het uittrekken van hun wortels. Daarnaast zullen enkel de wegen in halfverharding aangelegd worden, de parkeerstroken zelf worden opgebouwd uit gras dat op vaste ondergrond wordt gelegd. Deze zullen een diepte hebben van ca. 30 à 40 cm. Dit is niet veel dieper dan de teelaarde en de wortels van de bomen en de struiken zullen op deze diepte reeds heel wat verstoring teweeg gebracht hebben. Alles samen genomen kan gezegd worden dat er amper tot niet buiten de gekende verstoring zal gegaan worden bij deze (her)aanleg van de buitenaanleg. De enige impact die er vermoedelijk kan komen, is ter hoogte van de parkeerzone, met name de 600 m² wegenis. Deze zal doorspekt zijn van de grassige parkeerstroken en bosvegetatie met weinig impact, waardoor resultaten uit eventueel onderzoek eerder moeilijk met elkaar te correleren zullen zijn. Daarnaast is deze 600 m² slechts 2,9% van de totale oppervlakte. Archeologisch onderzoek is dus weinig representatief te noemen voor het volledige terrein. Alle bemerkingen samen genomen wordt bijgevolg verder onderzoek niet aangeraden.

Figuur 1: Synthesekaart geplande werken en gekende verstoring

Op basis van bovenstaande gegevens is er een lage archeologische verwachting op te stellen voor sites vanaf de steentijden.

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden. Gelet op de geringe impact van de geplande werken is er een laag potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

2.2 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de terreinen reeds verstoord is geraakt door de huidige verharding en bebouwing. De nieuwe verharding zal niet doorheen deze verstoring reiken. De aanleg van de parkeerzone zal eveneens weinig tot geen impact met zich mee brengen. De diepte van de halfverharding en het gras op vaste ondergrond zal niet veel dieper gaan dan de eerste 30 à 40 cm.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;
2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel

aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;

3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;

4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken deze diepte niet zullen bereiken, adviseert J. Verrijckt bvba om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de lokale geschiedenis van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Er kan verstoring aangetoond worden op de plaatsen waar de nieuwe verharding komt. Deze gaat ongeveer tot een diepte van 50 à 60 cm diep. Archeologische waarden zullen tot minstens op dat niveau verstoord zijn.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Op het terrein ligt het vormingscentrum Hanenbos. Dit werd opgericht in verschillende fases vanaf 1939 tot 1969. Sinds dan is er weinig veranderd aan het uitzicht van de site. De verharding heeft een diepte van ca. 50 à 60 cm (inclusief uitkoffering). Bij de heraanleg worden dezelfde dieptes gehanteerd, en er zal amper buiten deze reeds verstoorde zone verharding aangelegd worden. De aanleg van de parkeerzone zal eveneens weinig tot geen impact met zich mee brengen. De diepte van de halfverharding en het gras op vaste ondergrond zal niet dieper gaan dan de eerste 30 à 40 cm. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.